

Kalem Mevzuatı ve Tebligat Hukuku Bilgisi

İlk derece hukuk mahkemeleri genel mahkemeler ve özel mahkemeler olarak ikiye ayrılır.

Adli yargı ilk derece ceza mahkemeleri, asliye ceza mahkemeleri, ağır ceza mahkemeleri ve özel kanunlarla kurulan diğer ceza mahkemelerinden oluşur.

Özel kanunlar ile kurulan ceza mahkemelerine, çocuk mahkemeleri, trafik mahkemeleri, icra ceza mahkemeleri örnek olarak verilebilir.

Sulh ceza hâkimliklerinde kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, ceza muhakemesinde soruşturma aşamasında hâkim tarafından verilmesi gerekli olan kararları alır, işleri yapar ve bunlara karşı yapılan itirazları inceler.

Hukuk Mahkemeleri Kalemi: *İlk derece hukuk mahkemeleri*, asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleridir. Asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemeleri genel mahkemelerdir. Bununla beraber özel mahkemeler açılır.

Hukuk yargısındaki bazı özel mahkemeler: Ticaret mahkemesi, aile mahkemesi, tüketici mahkemesi, kadastro mahkemesi, iş mahkemesi ve icra hukuk mahkemesi.

Hukuk ve ceza mahkemeleri kalem personeli: Adli yargı ilk derece hukuk mahkemeleri ve ceza mahkemelerinde bir yazı işleri müdürü, yeterli sayıda zabıt kâtipi, memur, mübaşıir, hizmetli ve diğer görevliler bulunur.

Yazı işleri müdürü, mahkeme yazı işlerinin başında yazı işleri müdürü yer alır. Tüm yazı işlerinin düzen içinde yürütülmesi, dosyaların muhafaza edilmesi, tebligat yapılması yazı işleri müdürünün görevidir.

Zabıt kâtipleri, mahkemede yazı işleri müdürünün denetiminde çalışan kalem görevlisidir. Duruşma tutanağı düzenlemek ve tutanağa imza atmakla görevli olup duruşmanın resmî tanığı konumundadır. Zabıt kâtipleri, duruşmalarda ve duruşma dışında tutanakları düzenlemek ve kararları yazma gibi görevleri yerine getirirler. Zabıt kâtipleri, hâkimler gibi reddedilebilirler.

Mübaşıirler, duruşmalara tarafların çağırılması, duruşma salonuna alınması ve duruşma disiplininin sağlanması ile hâkim tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmekle görevli olan kişilerdir.

Memurlar, emanet memuru, veznedar, mübaşıir, hizmetli, tebligat memuru, infaz memuru, santral memuru gibi çeşitli görevlerde görevlendirilen personeldir.

Hizmetli, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında memur sayılan ve yazı işleri müdürünce kendisine verilen işleri yapmakla yükümlü olan kişilerdir.

Diğer görevliler, aşçı, laborant, kaloriferci, bekçi vb. görevlilerdir.

Başvurma Harcı Alınmaması Gereken Hâller:

1. Davaya cevap dilekçesi verilmesi
2. Ara kararların yerine getirilmesi talebi
3. Mahkemenin görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermesinden sonra görevli veya yetkili mahkemeye yeniden başvurulması
4. Davanın ıslah edilmesi

2. Adli sicil büro müdürlüğü: Adli sicil büro müdürlüğü kesinleşmiş ceza ve güvenlik tedbirlerine ve mahkûmiyete ilişkin bilgileri bir sistemde toplayarak sınıflandırılması, değerlendirilmesi, muhafaza edilmesi ve gerektiğinde en seri ve sağlıklı biçimde ilgililere bildirilmesi için kurulmuş adli bir birimdir. Adli sicil müdürlükleri merkez ve mahalli sistemde kurulmuştur. Hakkında Türk mahkemeleri veya yabancı ülke mahkemeleri tarafından kesinleşmiş ve Türk hukukuna göre tanınan mahkûmiyet kararı bulunan Türk vatandaşları ile Türkiye'de suç işlemiş olan yabancıların kayıtları da dâhil tüm adli sicil bilgileri, mahallinde bilgisayar ortamına aktarılmasını takiben Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğündeki Merkezî Adli Sicilde tutulur.

UYAP sisteminin temel amacı, merkezî bir bilgi sistemi kurulması ve bu sistemde yargı ve yargı destek birimleri arasındaki fonksiyonel entegrasyonun tam olarak sağlanmasıdır. Diğer amaçlar:

- Hızlı, fonksiyonel ve şeffaf bir yargı mekanizması oluşturmak,
- Bürokratik prosedürü azaltmak,
- İdari ve yargısal faaliyetlerin hızlı ve etkili şekilde yürütülmesini sağlamak,
- Adalet dağılımını hızlandırmak,
- Yargılama giderlerini azaltmak,
- Yargı personelinin iş yükünü azaltmak.

UYAP sisteminin kapsamı:

Adalet Bakanlığı: • Merkez ve Taşra Teşkilatı • Hakim ve Savcılar Kurulu • Adalet Akademisi

Adli organlar: • Mahkemeler • Cumhuriyet Başsavcılıkları • İcra İflas Daireleri • Yüksek Yargı Organları

İdari organlar: • Adli Tıp Birimleri • Cea İnfaz Kurumları • Islah Evleri • Denetimli Serbestlik Birimleri

MERNİS ve Adres Kayıt Sistemi: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile sağlanan entegrasyon sonucu ilgili şahısların nüfus ve adres kayıtları elde edilebilmektedir.

- **POLNET:** Emniyet Genel Müdürlüğü ile sağlanan entegrasyon sonucu ilgili şahısların ehliyet kayıtları ile üzerlerine kayıtlı araçlar ve bu araçların mahrumiyet durumları hakkında bilgi elde edilebilmektedir.
- **TAKBİS:** Tapu ve Kadastro Müdürlükleri ile sağlanan entegrasyon sonucu ilgili şahısların tapu kayıtları ile üzerlerine kayıtlı gayrimenkuller ve bu gayrimenkullerin mahrumiyet durumları hakkında bilgi elde edilebilmektedir. Ayrıca sistem üzerinden yeni mahrumiyetler de eklenebilmektedir.
- **KİHBİ Sistemi:** İçişleri Bakanlığı ile sağlanan entegrasyon sayesinde hakkında yakalama kararı ya da tutuklama emri olan kişiler sistem üzerinden sorgulanabilmekte ve bu kişilerle ilgili bilgiler elde edilebilmektedir

Elektronik imza ya da kısaca e-imza, başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik verileri sağlayan uygulamadır.

Elektronik imza, bir bilginin üçüncü kişilerin erişimine kapalı bir ortamda bütünlüğü bozulmadan bilgiyi ileten tarafın oluşturduğu orijinal hâliyle ve tarafların kimlikleri doğrulanarak iletildiğini elektronik veya benzeri araçlarla garanti eden harf, karakter veya sembollerden oluşmaktadır. Elektronik imza, elektronik ortamda atılan sayısal imzayı ifade etmektedir.

- Erler ve ihtiyaçları devlet tarafından temin olunan onbaşı ve çavuşlar, bu sıfatları devamı süresince yapacakları adliye işlemlerinden ötürü harçtan muaftırlar.
- Genel bütçeye dâhil idarelerin işlemleri yargı harçlarından istisnadır.
- İş mahkemeleri tarafından işçiler lehine hükme bağlanmış olan hak ve alacakların takibinde işçilerden hiç bir harç alınmadan gerekli işlem yapılır.

İş Kanunu'na tabi gündelikleri ve aylık ücretleri 16 yaşını doldurmuş işçiler için belirlenen asgari ücreti geçmeyen işçiler ve çırakların iş mahkemelerinde açacakları davalar ve bu davalar nedeniyle mahkemeden aldıkları ilamların takiplerinde işçiler ve çıraklar harçtan muaftır. Bu muafiyetin kapsamına sadece işçiler ve çıraklar girmektedir. İşverenler için böyle bir muafiyet bulunmamaktadır.

Ses ve görüntü bilişim sistemi (SEGBİS) ile soruşturma ve kovuşturma aşamasında cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkemece dinlenilmesine gerek görülen ve yargı çevresi dışında bulunan ya da mahkeme veya savcı huzurunda hazır bulunamayan kişilerin video konferans yoluyla dinlenilmesi, bu kişilerin ses ve görüntülerinin kayda alınması ve saklanması sağlanmaktadır. SEGBİS'in kullanılmasıyla ifade alma, sorgu ve duruşma işlemlerinde teknik imkânlardan yararlanma, işlemler esnasında sesli ve görüntülü iletişim tekniğini kullanma ve bu işlemleri teknik araçlarla kayda alma gerçekleştirilmektedir.

Bilişim teknolojisindeki gelişmelere uygun olarak devletler, yargılama hukukunda video ve ses kayıt sistemi uygulamalarına başlamış ve çeşitli şekillerde bu uygulamalarını geliştirmişlerdir. Hatta uluslararası anlaşmalarla sesli görüntülü bilişim sistemlerinin kullanımı güvence altına alınmıştır.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com

Bilgi edinme hakkı kapsamında başvurulabilecek kurumlar

- Merkezî idare kapsamındaki kamu idareleri ile bunların bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar,
- Köyler hariç olmak üzere mahalli idareler ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşlar ile birlik veya şirketler,
- T.C. Merkez Bankası, İMKB ve üniversiteler de dâhil olmak üzere kamu tüzel kişiliğini haiz olarak enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlar,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslekî kuruluşlar

Dosyaya erişimin kısıtlanması ancak belirli suçlara ilişkin soruşturmalarda söz konusu olabilir.

a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten öldürme
2. Cinsel saldırı
3. Çocukların cinsel istismarı
4. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti
5. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma
6. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar
7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar
8. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı suçları.

c) Zimmet suçu.

d) Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan suçlar

Kovuşturma aşamasında dosyanın incelenmesi: İddianamenin mahkeme tarafından kabul edilmesiyle kovuşturma aşamasına geçilir ve bu aşamadan sonra da müdafî, dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; bütün tutanak ve belgelerin örneklerini alabilir.

İncelemenin yapılması için avukatların ve onların stajyerinin vekâletname ibraz etmesi şartı aranmamaktadır. Avukat veya stajyer avukatın inceleme yapabilmesi için dosyaya vekâlet sunmuş olması aranmazken dosyadan örnek alabilmesi için dosyaya vekalet ibraz edilmiş olmalı veya görevlendirme yazısı ibraz edilmelidir. Kovuşturma evresinde dosya içeriği ile muhafaza altına alınmış deliller, fiziki veya elektronik ortamda yazı işleri müdürü ya da görevlendireceği bir zabıt kâtabinin yanında incelenir.

Harçlar, bazı kamu hizmetlerinden yararlanan veya kanun hükmü nedeniyle yararlanmak zorunda bırakılan özel ve tüzel kişilerin, özel menfaatlerine ilişkin olarak kamu kuruluşlarının hizmetlerinden yararlanmaları karşılığında, belli bir ölçüde bu hizmetlerin maliyetine katılmaları amacıyla konulan ve zor unsuruna dayanan mali yükümlülüklerdir.

Yargı harçlarında, başvurma harcının yükümlüsü, davayı açan, müdahale talebinde bulunan veya ihtiyati harç, ihtiyati tedbir ya da delil tespitine yönelik işlemin yapılmasını isteyen kişidir.

Hukuk ve ticaret mahkemelerinde celse harcı, muhakeme tarafların talep ve muvafakatleri üzerine ertelenmiş ise taraflardan daha önce yapılması mümkün olan bir işlemin yapılmamış olmasından dolayı ertelenmişse ertelemeye sebebiyet veren taraftan alınır. Her iki hâlde ertelemeye vekiller sebebiyet vermişse celse harcı vekillere yüklenir. Bu durumda vekiller harcın yükümlüsü olmaktadır.

Dava sonunda davanın reddi yönünde karar verilmesi hâlinde mahkeme harçlarından davacı sorumludur.

İcra ve iflas harçlarında harcın sorumlusu, harçlardan borçlu sorumludur. Bu harçlar ayrıca bir hükme ve takibe gerek olmaksızın borçludan tahsil edilir. Ancak bu harçların borçludan tahsil edilebilmesi için alacaklının icra takibini sonuçlandırması gerekmektedir.

Kanun gereği alınan cezaevi harcının sorumlusu, harç konusu işlemin yapılmasını isteyen kişi, yani alacaklıdır. Diğer icra harçlarında, harçlar borçluya yükletilirken, cezaevi harcı alacaklıya yükletilmektedir.

Sınav öncesinde son tekrar için hazırladığımız bu Gümüş Not;

Altın Notlar ve Altın Sorular'dan hazırlık yapan öğrencilerimizin anlayacağı şekilde kısaltılarak hazırlanmıştır.

www.akademiaof.com